

Stödjande observationer

Varför stödjande observationer?

En framgångsfaktor för att utveckla undervisningen och öka förutsättningarna för att kunna bemöta elevernas behov är då lärare tillsammans med andra reflekterar, analyserar och utvärderar undervisningen. Detta kan göras på ett flertal olika sätt bland annat genom *strukturerade observationer* som efterföljs av *feedback* och *reflekterande samtal*. Med hjälp av kollegans öga och utifrånperspektiv kan lärarna få hjälp att se på sin egen praktik och på det som sker i klassrummet på ett vis som även kan utveckla undervisningen och föra såväl det individuella som det gemensamma lärandet framåt. Styrkor och utvecklingsområden kan identifieras och erfarenheter, kunskaper, metoder, strategier och knep kan delas. Som ett stöd i arbetet med att skapa en meningsfull, utvecklande, stimulerande och trygg undervisning har vi tagit fram detta arbetsmaterial som förutom instruktioner även innehåller ett observationsschema att utgå ifrån.

Hur gör jag om jag vill få besök av någon som observerar det som sker i mitt klassrum/vår verksamhet?

Du som lärare lyfter önskan om detta med dina kollegor och med er rektor. Beskriv varför du vill ha besök. Vad tror du att en *observation* kan hjälpa dig med? Fundera om det är någon i arbetslaget som lämpar sig att utföra observationen eller om ni vill ha besök av någon utifrån. Om ni vill ha besök av någon utifrån kontaktar ni skolutvecklare/specialpedagog från MUST-gruppen för att diskutera vem som kan/bör komma till er.

Vad är viktigt innan observationen?

Innan observationen går lärare och observatör noga igenom syftet med besöket. Lärarens/verksamhets behov av stöd och prioriterat problem/fokusområde beskrivs utförligt. Läraren informerar om sina planer för lektionen, beskriver nuläget och aktuell elevgrupp. Övrig personal samt elever informeras i god tid om besökaren och dess syfte.

Vad är viktigt under observationen?

Under observationen är viktigt att vara medveten över hur situationen/lektionen eventuellt påverkas av besökarens närvaro. För att minska påverkan på det som sker bör observatören sträva efter att förhålla sig så passiv och "osynlig" som möjligt. Mellan lektioner och aktiviteter är det betydelsefullt att ställa utforskande frågor. Likaså är det centralt att reflektera kring vad som observeras och vad som utgör observatörens egna tolkningar av det som observeras. Anteckningar av konkreta iakttagelser förs in i observationsschemat. Vad och hur gör läraren för att göra undervisningen relevant för eleverna? Vilka metoder, strategier, verktyg används? Hur synliggörs målen under aktiviteten? På vilket vis skapas förutsättningar för reflektion enskilt och med andra? På vilket vis skapas förutsägbarhet? tydlighet och struktur? Hur tar eleverna emot det som läraren gör? Vad gör de rent konkret? Tänk på att skriva det som sker. Spara egna tankar, reflektioner, frågor, tips och idéer till kommentarrutan.

Vad är viktigt efter observationen?

Efter observationen sitter lärare och observatör ner för återkoppling och reflektion. Läraren får först dela sina tankar och känslor om hur situationen/lektionen uppfattades och sedan ger observatören sin bild. Förutom att dela det observerade syftar även återkopplingen och det reflekterande samtalet till att skapa möjligheter för läraren att få sätta ord på sin egen undervisning samt få dela sina tankar och funderingar med en utomstående kollega. Även om lektionsobservationer är ett viktigt inslag för att få fram information bör det poängteras att en observation bara är ett tillfälligt nedslag i det mer långsiktiga förlopp som arbetet i klassrummet faktiskt innebär. Denna vetskap bör aktualiseras vid tolkning av observationens resultat. För att återkopplingen ska fylla sitt syfte samt fungera såväl stödjande som utvecklande bör den vara konkret, informativ och lösningsfokuserad. Avslutningsvis gör observatör och lärare även upp tid för uppföljning (nytt besök och/eller samtal). Den observerade läraren förväntas även att utvärdera observationen (se observationsprotokoll).

Har du frågor som rör observationerna eller detta arbetsmaterial kontaktar du:

Susanne Lindberg Åkerberg, Skolutvecklare & Specialpedagog
070 - 3012070

Susanne.lindberg@magelungen.com

Anna- Karin Broström, Skolutvecklare & Specialpedagog (Region Syd)
073-5170042

Anna-karin.brostrom@magelungen.com

1. Observationsprotokoll

Bakgrundsinformation

Skola:
Lärares namn:
Lektion:
Grupp:
Antal elever:

Datum:
Observatörens namn:

Syfte med observationen

Vad vill läraren ha hjälp med under en observation? Varför? Vad är problemet? Vilka utmaningar står läraren inför?

Meningsfull undervisning	Vad gör lärare?	Vad gör eleverna?
<p>Är relevant för eleverna - innebär att kunskapen kan användas. <i>"Varför ska jag kunna det här? Vad ska det användas till?"</i></p> <p>Är anpassad utifrån eleverna egna erfarenheter och förkunskaper. <i>"Hur ser min förståelse ut? Vad har jag använt för kartor tidigare?"</i></p> <p>Vilar på synliggjorda mål. <i>"Var är jag nu? Vart ska jag? Vad är nästa steg."</i></p>		

Tecken vi önskar att se

Elever tar med sig diskussioner och kunskaper ut ur klassrummet.
 Elever visar nyfikenhet och vill veta mer.
 Elever formulerar sig kring skolarbetet med hjälp av visuellt stöd, exempelvis skoltrappor (här är jag, hit ska jag, det här är nästa steg).
 Elever är aktiva i sitt lärande, håller t.ex. i sina utvecklingssamtal.

Kommentarer

Utvecklande undervisning	Vad gör lärare?	Vad gör eleverna?
<p>Ger eleverna möjlighet att utveckla strategier för lärandet. <i>"Vi lär på olika sätt, vad behöver jag för att lära mig?"</i></p> <p>Ger eleverna möjlighet till reflektion, självständigt och med andra. <i>"Hur tänker jag kring mitt eget lärande? När lär jag mig som bäst?"</i></p> <p>Ger eleverna möjlighet att träna på rätt saker på rätt nivå. <i>"Det här var svårt, men jag vet att jag med rätt stöd kan klara av svåra saker"</i></p>		

Tecken vi önskar att se
<p>Elever kan formulera sig hur de lär sig bäst i olika sammanhang ("jag behöver... för att").</p> <p>Elever kan beskriva sin utveckling med konkreta exempel ("förra året... men nu").</p> <p>Elever kan använda nya vägar att ta till sig kunskap.</p>

Kommentarer

Stimulerande undervisning	Vad gör lärare?	Vad gör eleverna?
<p>Varietas ifråga om innehåll, metoder och bedömning. <i>"Igår läste vi, idag ska vi se film och diskutera. I morgon ska vi lyssna och skapa"</i></p> <p>Sätter igång tankar och funderingar, flera sinnen aktiveras. <i>"Kan det vara så? Hur känns det? Vad kan man göra då?"</i></p> <p>Väcker elevernas nyfikenhet och lust. <i>"Varför är det så? hur tänker du? Hur tänker jag?"</i></p>		

Tecken vi önskar att se

Elever ställer frågor, visar intresse och vill veta mer.
 Elever reflekterar över nya aspekter, resonerar bortom rätt och fel.
 Elever är aktiva, kommer med egna förslag och tar egna initiativ.

Kommentarer

Trygg undervisning	Vad gör lärare?	Vad gör eleverna?
<p>Miljön är stödande och härbärgerande, kännetecknas av tydlighet, förutsägbarhet och struktur. <i>"Blir du arg på det jag gör, eller på mig som person?" Står du kvar här för att du tror du på mig?</i></p> <p>Miljön genomsyras av tillit och gemenskap. <i>"Litar du på mig? Kan jag lita på dig? Får alla vara med? Hjälps vi åt?"</i></p>		

Tecken vi vill se
<p>Elever samarbetar med varandra och med vuxna. Elever hjälper varandra. Elever ber vuxna och kamrater om hjälp. Elever ställer frågor och vågar göra fel. Elever närvarar och deltar i olika aktiviteter. Regler och rutiner följs och upprätthålls.</p>

Kommentarer

2. Återkoppling och reflekterande samtal

Låt först den observerade läraren sätta ord på lektionen. Dela sedan din bild av det observerade.

Obs! tänk på att denna återkoppling syftar till att skapa reflektion och fungera stödjande, stimulerande och utvecklande.

Vad har noterats? Vilka styrkor och utvecklingsområden har observerats? Vilka områden bör prioriteras? Vilka justeringar skulle läraren kunna prova att göra? Vilka metoder, strategier, verktyg, knep, anpassningar eller stödinsatser skulle kunna vara lämpliga att testa?

Hur går vi vidare? Vem gör vad? När?

När sker återbesök eller uppföljningssamtal?

3. Utvärdering

Frågor till den observerade att besvara i efterhand. Dessa frågor besvaras skriftligt och lämnas till observatören.

Fick du ut det du önskade av observationen och det efterföljande samtalet?

Vad var bra?

Vad var mindre bra?

Upplever du att denna observation var meningsfull, utvecklande, stimulerande och trygg? OM ja, beskriv varför.

Är det något din observatör kan tänka på inför nästa observation? Vad och varför?

Övriga kommentarer:

Bör något i observations modellen/materialet korrigeras enligt dig? Vad?

Mejla dina synpunkter till oss:

Anna.karin.brostrom@magelungen.com

Susanne.lindberg@magelungen.com

